

Lang of “sociaal”?

Hoe studenten hun kansen inschatten
onder de financiële maatregelen.

Voorwoord

De afgelopen jaren waren onduidelijke tijden voor studenten. Het was tijdens een college dat ik een pop-up zag verschijnen op mijn Iphone: “akkoord bereikt over afschaffing langstudeerboete”. Euforisch deelde ik dit nieuws met mijn buurman, die sceptisch reageerde dat ze nu een leenstelsel konden legitimeren. En inderdaad, een week later kwam het nieuws dat er een akkoord was bereikt over een sociaal leenstelsel. In deze tussenliggende week heeft het ASVA onderzoeksbureau gepeild wat de student vindt van de beide maatregelen.

Graag wil ik iedereen die de enquête heeft ingevuld bedanken.

Brigitte Borm

Hoofd onderzoeksbureau

11 oktober 2012

Inhoud

Voorwoord

Inhoud

5. Inleiding

7. Probleem / Vraagstelling

8. Structuur

9. Methoden van onderzoek

9. Methoden

9. Populatie

11. Verwachtingen van studenten op hun kansen onder de financiële maatregelen.

11. Wat vinden studenten van de financiële maatregelen op onderwijs?

12. Beïnvloeden de financiële maatregelen de toegankelijkheid van onderwijs?

15. Beïnvloeden de financiële maatregelen de studieresultaten van studenten?

19. Conclusie

23. Discussie / Aanbevelingen

27. Publicaties van het ASVA onderzoeksbureau

Inleiding

De laatste jaren is de politiek met een aantal voorstellen gekomen om te bezuinigen op het onderwijs. Twee van deze (mogelijke) financiële maatregelen zijn een langstudeerboete en een sociaal leenstelsel. De langstudeerboete hield in grote lijnen in dat je na een jaar vertraging een boete van 3000 euro bovenop je collegegeld moest betalen. Een sociaal leenstelsel zou in grote lijnen inhouden, dat je collegegeld en huidige studiefinanciering omgezet worden in een lening; je moet deze gaan terugbetalen wanneer je bent afgestudeerd. Dit betekent dus dat er geen studiefinanciering meer is. De precieze invulling van een dergelijk leenstelsel is echter nog onduidelijk.

De huidige situatie ziet er als volgt uit: nieuwe studenten krijgen vier jaar lang een prestatiebeurs; een gift van de overheid aan de student wanneer deze zijn of haar graad haalt. De hoogte van deze beurs, ook wel 'studiefinanciering' genoemd, is afhankelijk van de financiële situatie van de ouders. Hierop zijn de basisbeurs en aanvullende beurs gebaseerd. Hierbij is er ook een verschil voor uit- en thuiswonende studenten. Daarnaast krijgen studenten een overkaart voor vijf jaar (de termijn is afgelopen jaar met twee jaar ingekort) en kunnen ze bijlenen en collegegeldkrediet aanvragen voor gunstige rentepercentages. Tot twee jaar na de prestatiebeurs kunnen studenten nog bijlenen. Dit is in totaal dus een leenmogelijkheid van zes jaar. In tabel 1 staan de huidige bedragen van de verschillende soorten studiefinanciering.

De huidige plannen en berichten over een sociaal leenstelsel geven geen duidelijkheid over welke typen studiefinanciering al dan niet blijven bestaan. De mogelijkheid be-

	Uitwonend	Thuiswonend
Basisbeurs	€ 266,23	€ 95,61
Aanvullende beurs	€ 244,60	€ 224,68
Lenen	€ 283,86	€ 283,86
Collegegeldkrediet	€ 147,58	€ 147,58
Totaal	€ 942,27	€ 751,73

Bedragen studiefinanciering, per type student. Bron: website DUO¹

staat dat deze allemaal worden omgezet in een lening. Dit zou betekenen dat een student die nu recht heeft op een aanvullende beurs dit straks moet bijlenen en dan een studieschuld heeft van afgerond minimaal 25.000 euro. In dit geval heeft deze student – indien er geen financiële steun van de ouders mogelijk is - een budget van 511 euro in de maand. De student wiens ouders in een ruimere financiële situatie zitten, zou na afronden van zijn studie een schuld hebben van 12.000. Deze schuld is wellicht onder gunstige voorwaarden, maar het is nog steeds een schuld. In de huidige economische crisis is het natuurlijk de vraag of je als aankomende student zo'n risico wilt nemen.

Op 1 oktober 2012 is er een akkoord bereikt over de langstudeerboete; deze wordt met terugwerkende kracht geschrapt. De ASVA studentenunie is erg blij met dit nieuws. Er is echter ook sprake van een ambivalentie. Deze ligt in de angst dat de politiek als gevolg hiervan nog harder zal proberen om een zogenaamd 'sociaal leenstelsel' in te gaan voeren als alternatief voor de studiefinanciering. Vergeleken met de langstudeerboete is een leenstelsel veel ongunstiger.

Ten eerste zou deze laatste maatregel veel meer (aankomende) studenten treffen. De langstudeerboete was alleen van toepassing op mensen die langer dan een aantal

jaar over hun studie deden; een sociaal leenstelsel op alle (aankomende) studenten die anders recht hadden gehad op studiefinanciering. Ten tweede zijn de bedragen hoger. De langstudeerboete was een verhoging van het collegegeld met 3000 euro vanaf het vijfde jaar studeren; een sociaal leenstelsel bespaart de overheid minimaal 3200 euro per student per jaar (uitgaande van de huidige basisbeurs) vanaf het eerste jaar studeren. Over een aantal jaar studeren loopt dit bedrag dus op tot 12.000 of zelfs 25.000 euro.

Direct deze week hebben wij daarom gepeild onder studenten wat zij van beide maatregelen vinden. Twee dagen nadat wij de enquête offline hebben gehaald, bleek onze oorspronkelijke angst gerechtvaardigd. Er is een akkoord bereikt over een sociaal leenstelsel, welke vanaf 2014 in zal gaan.

Probleem/Vraagstelling

Zowel de langstudeerboete als een sociaal leenstelsel zullen ervoor zorgen dat studenten er nu en in de toekomst financieel op achteruit gaan. Wat vinden studenten van beide maatregelen? En hoe zouden deze maatregelen hun studietijd beïnvloeden? Dit bracht ons op de volgende onderzoeksvragen.

Onze hoofdvraag is:

“Wat vinden studenten van de langstudeerboete en van een sociaal leenstelsel en hoe verwachten ze dat deze maatregelen hun kansen om te studeren zouden beïnvloeden?”

Deze vraag proberen we te beantwoorden aan de hand van de volgende deelvragen.

1.) *“Wat vinden studenten van de financiële maatregelen op onderwijs?”*

2.) *“Beïnvloeden deze maatregelen de toegankelijkheid van onderwijs voor studenten?”*

3.) *“Beïnvloeden deze maatregelen de studieprestaties van studenten?”*

Structuur

In het volgende hoofdstuk worden de methoden van dit onderzoek uiteengezet. Hoofdstuk drie behandelt de resultaten van onze enquêtes. Dit gebeurt aan de hand van de drie deelvragen. In het vierde hoofdstuk wordt een antwoord op de hoofdvraag geformuleerd en worden de belangrijkste (deel)conclusies uit de resultaten herhaald. Daarbij worden eventuele tekortkomingen van dit onderzoek besproken. In het laatste hoofdstuk staan de aanbevelingen van het ASVA bestuur bij de resultaten en conclusies.

Methoden van onderzoek

In dit hoofdstuk zullen de methoden van onderzoek uitgelegd worden. Vervolgens zal behandeld worden waaruit de populatie van dit onderzoek bestond.

Methoden

Om een beeld te krijgen van het perspectief van huidige studenten over de maatregelen hebben wij een enquête van tien vragen samen gesteld. Deze enquête was doelbewust kort, om een snelle en hoge respons te bereiken. De helft van deze vragen waren stellingen (met ranking 1 tot 5), de andere helft bestond uit multiple choice vragen. De enquête was gefocust op de peilers 'mening', 'toegankelijkheid' en 'effect op studieprestaties'.

Populatie

Onze online enquête is verspreid via verschillende kanalen.

Ten eerste hebben wij ons studentenpanel gemaild. Dit panel bestaat uit mensen die via de website of bij een vorige enquête hun mailadres hebben achtergelaten. Dit panel bestaat momenteel uit 297 leden, waarvan wij een respons van rond de 70 man hadden. Een exact responspercentage van dit studentenpanel is niet exact te noemen aangezien de enquête anoniem was. Hiernaast hebben we de link naar de enquête verspreid via sociale media.

Het totale aantal respondenten dat de enquête compleet had ingevuld was 134. Aangezien we de enquête zo kort mogelijk wilden maken, hebben we ervoor gekozen geen achtergrondgegevens zoals geslacht, leeftijd of onderwijsinstelling te vragen. Aan de vraag welk type studiefinanciering men ontving is wel af te leiden dat de respondenten nog

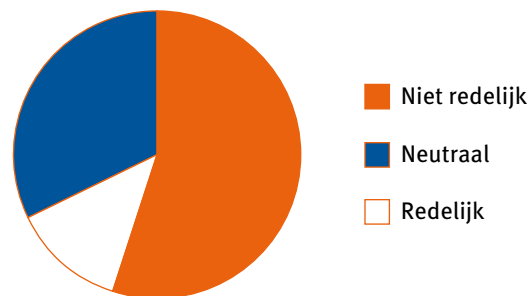
studeerden. Er waren zowel respondenten die aanvullende beurs als respondenten die slechts een basisbeurs ontvingen. Hieruit is af te leiden dat er verschillende inkomensgroepen vertegenwoordigd waren. Daarnaast waren er ook respondenten die geen studiefinanciering (meer) ontvingen en dus waarschijnlijk in een latere fase van hun studie zaten.

Verwachtingen van studenten op hun kansen onder de financiële maatregelen

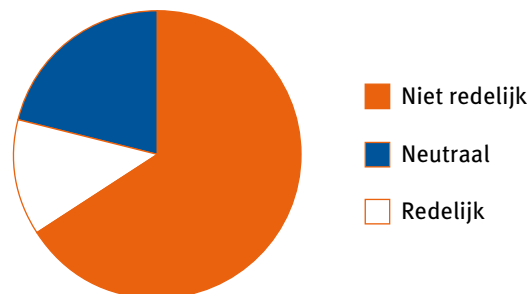
Wat vinden studenten van de financiële maatregelen op onderwijs?

De respondenten zijn erg verdeeld over de redelijkheid van de politieke financiële maatregelen op onderwijs. Voor beide maatregelen geldt dat meer dan de helft van de respondenten ook “gezien de huidige economische omstandigheden” de maatregel niet redelijk vindt. Bijna een derde van de respondenten (32 procent) vindt de langstudeerboete

Figuur 1
Mening over langstudeerboete

Figuur 2
Mening over sociaal leenstelsel

wel een redelijke financiële maatregel gezien de economische omstandigheden. Wanneer toegepast op een sociaal leenstelsel zijn minder respondenten het hier mee eens, namelijk 21 procent. Zie figuur 1 en figuur 2 voor de cirkeldiagrammen van reacties op de maatregelen.

Welke van de twee maatregelen geniet dan de voorkeur van onze respondenten? De meerderheid heeft liever een langstudeerboete dan een sociaal leenstelsel. Slechts 28 procent is het niet eens met deze stelling. Wanneer we deze respondenten vergelijken op type studiefinanciering of studieschuld zijn er geen duidelijke correlaties voor te vinden.

Een mogelijke verklaring is dat deze studenten dit jaar eigenlijk te maken zouden krijgen met de langstudeerboete maar dat deze nu geschrapt is. Tegen de tijd dat een leenstelsel zou worden ingevoerd, studeren deze respondenten waarschijnlijk niet meer of ontvangen ze geen basis- of aanvullende studiebeurs meer. Vragen over studiejaar of aantal jaren ontvangen studiefinanciering hadden hier meer uitsluitel over kunnen geven.

Een andere mogelijke verklaring is dat respondenten de enquête niet hebben ingevuld uit eigenbelang maar naar politieke of idealistische voorkeur. De formulering in de stelling “gezien de huidige economische omstandigheden” stuurt hier wel op aan.

Beïnvloeden de financiële maatregelen de toegankelijkheid van onderwijs?

Zoals bij de vorige deelvraag is besproken, zijn er geen correlaties te vinden tussen de mening van studenten over de financiële maatregelen en het type studiefinanciering dat zij ontvangen. Dit type studiefinanciering geeft indirect het

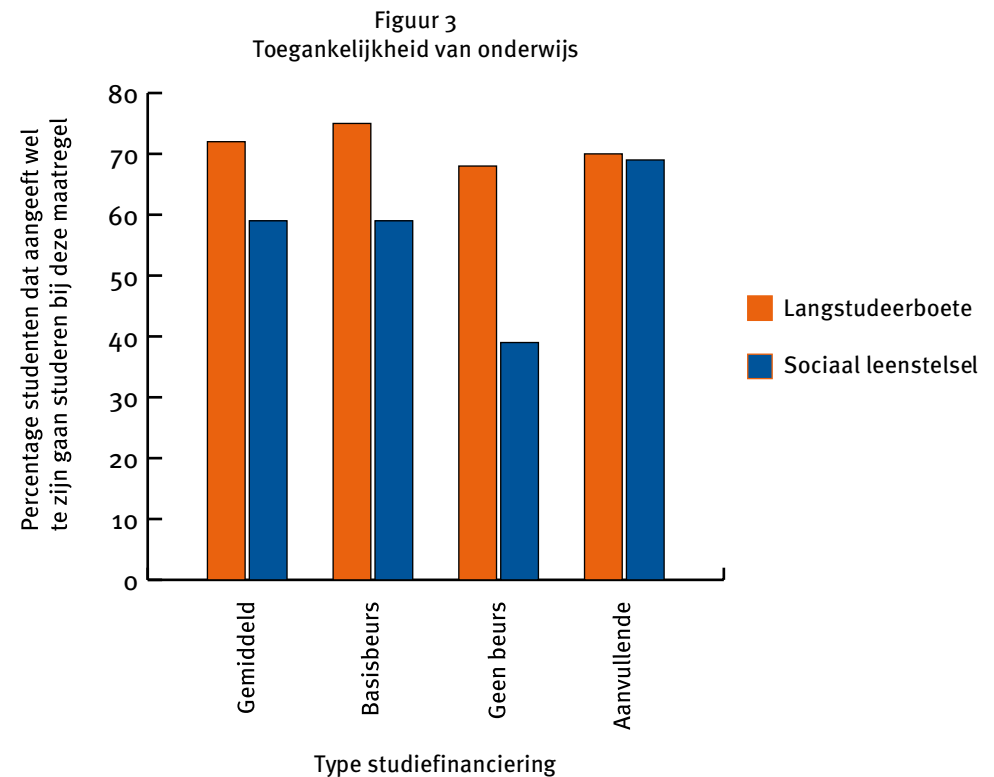
inkomen van de ouders van respondenten weer. De ouders van respondenten met een aanvullende beurs hebben naar alle waarschijnlijkheid een lager inkomen dan de ouders van respondenten die alleen een basisbeurs ontvangen. Geven de respondenten met ouders met een lager inkomen aan dat zij minder snel waren gaan studeren bij één van de maatregelen?

Eerst gemiddeld genomen; op de stelling “wanneer de langstudeerboete op mij van toepassing was geweest, was ik niet gaan studeren” antwoordde 15 procent instemmend. Bij dezelfde stelling met betrekking tot een sociaal leenstelsel lag dit percentage iets hoger met 17 procent. Van de respondenten gaf 4 procent aan dat ze bij welke van beide maatregelen dan ook niet waren gaan studeren.

De zekerheid waarmee wordt ingestemd dat men was gaan studeren ondanks één van beide maatregelen gaf echter een groter verschil weer. Van onze respondenten (die momenteel allemaal studeren) geeft maar 73 procent aan nog wel te zijn gaan studeren indien er sprake was geweest van een langstudeerboete. Dit percentage is nog lager bij een sociaal leenstelsel met 59 procent. Wat zijn dan de verschillen per categorie studiefinanciering?

Van de respondenten die een aanvullende beurs ontvangen, geeft 39 procent aan wel nog te zijn gaan studeren indien zijzelf geen studiefinanciering hadden ontvangen. De rest (61 procent) heeft hier geen mening over of verwacht niet begonnen te zijn aan een studie. Bij de langstudeerboete gaf 67 procent van de respondenten met een aanvullende studiebeurs aan sowieso wel nog te zijn gaan studeren.

Van de respondenten die een basisbeurs ontvangen geeft 59 procent aan wel nog te zijn gaan studeren indien zij geen studiefinanciering hadden ontvangen. Indien een langstudeerboete van toepassing was geweest op de respondenten met een basisbeurs was 75 procent toch gaan studeren. In figuur 3 staan de percentages tegen elkaar uiteen gezet.

Uit deze resultaten blijkt dat het type studiefinanciering correleert met de vanzelfsprekendheid of men was gaan studeren in het geval van een sociaal leenstelsel. In vergelijking met de respondenten wiens ouders een hoger inkomen hebben, was van de respondenten met een aanvullende studiebeurs 20 procent minder gaan studeren wanneer zij geen studiefinanciering meer zouden ontvangen. Dit betekent dat de vanzelfsprekendheid voor studenten van ouders met een lager inkomen sterker afneemt bij een sociaal leenstelsel dan de respondenten wiens ouders een hoger inkomen hebben. Deze resultaten zetten vraagtekens bij de term ‘sociaal’ in het voorstel van een sociaal leenstelsel.

Wanneer er gevraagd wordt wat respondenten zouden doen indien de studiefinanciering afgeschaft zou worden, noemen veel respondenten als alternatieve inkomensbron bij de optie “anders” hun ouders. Ouders met een hoger inkomen zullen waarschijnlijk eerder in staat zijn hierin tegemoet te komen. Op deze manier zal het voor studenten met ouders met een lager inkomen financieel lastiger worden dan voor hun medestudenten wiens ouders een hoger inkomen hebben. Dit verklaart mede dat deze respondenten met minder zekerheid zeggen dat zij ook gestudeerd hadden indien ze geen studiefinanciering hadden ontvangen.

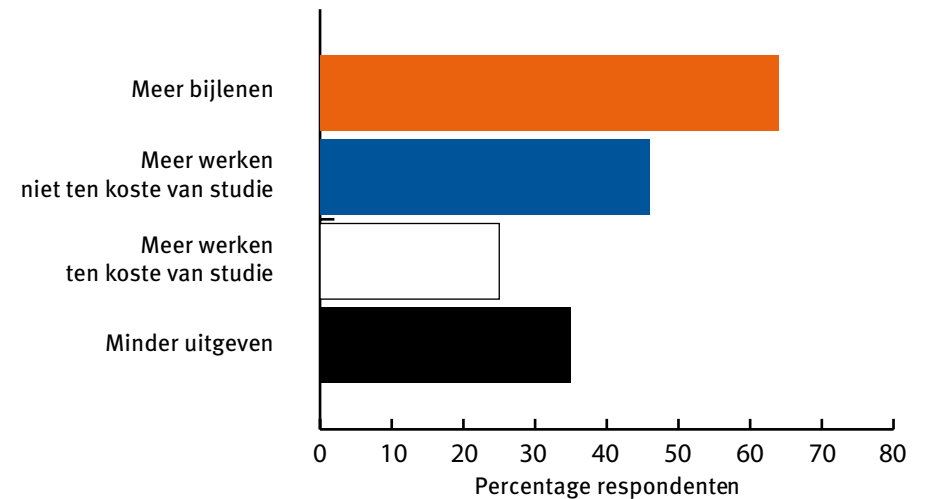
Beïnvloeden de financiële maatregelen de studieprestaties van studenten?

Worden de studieprestaties van studenten beïnvloed door onzekerheid of verwachten studenten dat de financiële druk hun studieprestaties zal beïnvloeden? De (politieke) onzekerheid over de financiële situatie van studenten heeft bij 44% van de respondenten hun studieprestatie negatief beïnvloed. Er is echter ook een percentage dat het ‘niet eens’ tot ‘totaal niet eens’ is met deze stelling. Wij vermoeden dat

deze laatste groep mensen een extra tandje heeft bijgezet om hun studie af te maken en de langstudeerboete te voorkomen. Echter, bijna de helft geeft aan dat nu, al voordat de maatregelen zijn ingegaan, hun studieprestaties door deze onzekerheden negatief zijn beïnvloed.

Hoe verwachten studenten dat dit een rol zal spelen wanneer deze maatregelen daadwerkelijk worden ingevoerd? Wij vroegen wat respondenten zouden doen indien ze vanaf komend jaar geen studiefinanciering meer zouden ontvangen. Voor de aangegeven categorieën was meer bijlenen het populairst als alternatief op studiefinanciering met 65 procent. Meer werken en minder uitgeven scoorden ook vrij hoog. Een kwart van de respondenten gaf aan meer te gaan werken en hiervoor hun studie “op een lager pitje” te zullen zetten. Stopzetten van studiefinanciering zal dus voor deze studenten studievertraging betekenen. In figuur 4 staan de reacties weergegeven.

Figuur 4
Alternatieven op studiefinanciering

Dit betekent echter niet dat de respondenten momenteel niet hoeven te werken voor inkomsten naast de studiefinanciering. Van de respondenten werkt 68 procent nu al meer dan vijf uur in de week (betaald). Meer dan een kwart (28 procent) werkt zelfs meer dan vijftien uur in de week. Van de respondenten die meer dan vijftien uur per week werken, geeft in totaal 82 procent aan zelfs nog meer te zullen werken wanneer de studiefinanciering wordt afgeschaft. Daarbij heeft 66 procent van de respondenten nu al een lening bij DUO staan.

Eén van de respondenten verwoordt bij de optie “anders” hoe afschaffen van studiefinanciering een belangrijk kwalijk effect zou hebben. Het zou een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling, algemene vorming en maatschappelijke bijdrage van studenten:

“Minder sporten, minder lezingen bezoeken, minder actief zijn in de studievereniging, geen vrijwilligerswerk, minder sociale contacten, kortom: minder uitdaging, minder verbreding, minder verdieping, wel meer eenzijdig werk in de horeca (want ergens anders kom je minder snel terecht) en een giga-schuld (hoe kan iemand dit überhaupt aanmoedigen?)”

Voor een gedeelte van de studenten die nu al lenen en/of werken, zal de druk om maandelijks financieel rond te komen dus ten koste gaan van hun studie, in de breedste zin van het woord. Onze respondenten verwachten dus inderdaad dat de studieprestaties en –duur negatief beïnvloed worden door het afschaffen van studiefinanciering en invoering van een leenstelsel.

Conclusie

Onze hoofdvraag was: Wat vinden studenten van de langstudeerboete en een sociaal leenstelsel en hoe verwachten ze dat deze maatregelen hun kansen om te studeren zouden beïnvloeden?

Een gedeelte van de respondenten vindt de bezuinigingsmaatregelen redelijk gezien de economische omstandigheden. De meerderheid van onze respondenten vindt echter zelfs gezien deze omstandigheden, de maatregelen niet redelijk. Ten opzichte van de langstudeerboete is een derde van de respondenten minder positief bij een sociaal leenstelsel.

De respondenten zouden niet minder snel zijn gaan studeren bij één van beide maatregelen. Tussen het sociaal leenstelsel (17 procent) en de langstudeerboete (15 procent) zit geen grote discrepantie. Het percentage dat aangeeft wel te zijn gaan studeren ondanks deze maatregelen is echter opvallend lager bij het sociaal leenstelsel (59 procent) dan bij de langstudeerboete (73 procent). De vanzelfsprekendheid waarmee men aangeeft te zijn gaan studeren neemt dus af bij een sociaal leenstelsel. Van de respondenten met een aanvullende studiebeurs geeft nog maar 39 procent aan te zijn gaan studeren wanneer zij geen studiefinanciering meer zouden ontvangen. Dit is dus nog 20 procent minder dan het gemiddelde.

Hierbij noemden veel respondenten zelf als alternatieve inkomensbron bij een sociaal leenstelsel hun ouders. Ouders met lagere inkomens zullen naar verwachting minder snel in staat zijn een groter gedeelte van de studie van hun kinderen te financieren. De resultaten wijzen er dus inderdaad

op dat toegankelijkheid van onderwijs voor studenten uit gezinnen met lagere inkomens in hogere mate zal afnemen, dan de toegankelijkheid voor studenten uit gezinnen met hogere inkomens.

Uit de resultaten kan daarbij geconcludeerd worden dat de financiële maatregelen studieprestaties en –voortgang negatief zullen beïnvloeden. Naast meer bijlenen en minder uitgeven zullen de respondenten meer gaan werken. Om rond te komen heeft 66 procent van de respondenten nu al een lening en werkt 68 procent al meer dan vijf uur per week. Een kwart van de respondenten geeft aan zijn studie op een lager pitje te zullen zetten om te kunnen werken wanneer zij geen studiefinanciering meer zouden ontvangen. Daarbij geeft bijna de helft van de respondenten aan dat hun prestaties nu al negatief zijn beïnvloed door de politieke onduidelijkheid over hun financiële situatie.

Om een completer beeld te krijgen zijn een uitgebreidere enquête en diepte-interviews met studenten nodig. Dit huidige onderzoek geeft in grote lijnen al antwoord op wat studenten van de maatregelen vinden, maar geeft hier verder geen verklaring voor. De opmerking van één van de respondenten dat de algemene vorming van studenten achteruit zal gaan, is een reden voor meer onderzoek. Daarnaast geven deze resultaten reden om vraagtekens te zetten bij de term ‘sociaal’ bij een sociaal leenstelsel. De resultaten van dit onderzoek voorspellen dat toekomstige studenten met ouders met lagere inkomens minder snel in de collegebanken terecht zullen komen dan toekomstige studenten met ouders met hogere inkomens. De kansen van juist deze studenten gaan dus achteruit wanneer zij geen studiefinanciering meer ontvangen. Aangezien dit onderzoek is gehouden onder huidige studenten die terugkijkend een keuze moe-

ten maken en het inkomen van ouders indirect is gemeten door het type ontvangen studiefinanciering, zou ook meer onderzoek hiernaar nuttig zijn. De mogelijke gevolgen van een leenstelsel voor afgestuurde studenten met een studieschuld is hiernaast ook een belangrijk onderwerp waarop deze enquête geen licht heeft kunnen schijnen.

Discussie / Aanbevelingen

De huidige discussie over de omvorming van de financiering van studenten is er één die ASVA als studentenbelangenbehartiger bijzonder aan het hart gaat. Vanzelfsprekend past een pleit voor het behoud van studiefinanciering binnen dit plaatje; ASVA streeft er dan ook naar – en zal er de komende tijd naar blijven streven – de studiefinanciering voor studenten te behouden. Dit is een uitgangspunt dat gedeeld wordt door andere lokale studentenbelangenbehartigers en door landelijke studentenorganisaties LSVb en ISO.

In dit onderzoek zijn de langstudeerboete en het leenstelsel als maatregelen tegen elkaar uitgezet. Twee maatregelen waar ASVA geen voorstander van is. Zoals reeds aangegeven is de langstudeerboete van de baan. Hier is ASVA erg verheugd over; de studentenorganisaties binnen Nederland mogen trots zijn op hun collectieve inzet in het proces dat dit teweeg heeft gebracht. De langstudeerboete symboliseerde in de ogen van ASVA de kortzichtigheid waarmee op dit moment door de Nederlandse politiek naar het hoger onderwijs wordt gekeken.

Tegelijkertijd was ASVA bij het vernemen van het goede nieuws direct sceptisch. Doordat de aandacht van studentenorganisaties en media zich lange tijd op de langstudeerboete heeft gefocust, zijn de initiatieven voor een leenstelsel op de achtergrond gebleven. En juist de ophef omtrent de afschaffing van de boete kon een politiek momentum creëren waarin het leenstelsel met extra daadkracht geïntroduceerd kon worden. Helaas lijkt ASVA hierin gelijk gekregen te hebben: het in werking treden van het leenstelsel per 1 september 2014 is één van de eerste speerpunten waar formatiepartners VVD en PvdA overeenstemming over konden bereiken.

Nu zal de reactie van sommigen op ‘voor behoud van de studiefinanciering en tegen de invoering van een leenstelsel’ zijn, dat het voor de hand ligt dat studenten niet willen dat hun maandelijkse bron van inkomsten wordt aangepakt en dat de ASVA hierdoor dus tegen is, maar dat er nu eenmaal bezuinigd moet worden. En dat zou ook gelden voor het hoger onderwijs. ASVA heeft echter een aantal inhoudelijke bezwaren op en bezorgdheden omtrent de invoering van een leenstelsel die verder gaan dan dit oppervlakkige punt.

Op een deel van deze bezorgdheden is in dit onderzoek ingegaan; bezorgdheden omtrent de toegankelijkheid van het hoger onderwijs en de effecten van een leenstelsel op de studieprestaties van studenten. De uitkomsten van dit onderzoek bevestigen onze bezorgdheden. De toegankelijkheid komt in het geding doordat (met name) een deel van de studenten van ouders met lage inkomens afziet van studeren. Een deel van de studenten geeft aan de studie op een lager pitje te zetten teneinde meer te kunnen werken (om zo een leenschuld te voorkomen). Voor ASVA zijn dit zeer zwaarwegende punten, die goed voor ogen gehouden moeten worden binnen de discussie over het leenstelsel. Punten waardoor ASVA tegen de invoering van een leenstelsel is.

Naast deze kern van het onderzoek zijn een aantal andere opvallendheden het noemen meer dan waard. Interessant is dat bijlenen als populairste alternatief voor de studiefinanciering wordt gezien. De omzetting van de studiefinanciering in een lening leidt dus tot extra lenen door studenten, waardoor de af te betalen studieschuld na afstuderen nog groter wordt (en die is voor veel studenten nu al enorm). De meeste studenten werken namelijk al naast hun studie om rond te komen.

Het zou verontrustend zijn wanneer deze studieschuld afgestudeerde studenten tegenhoudt om een leven op te bouwen. Omdat studieschuld niet BKR geregistreerd is, beïnvloedt deze het krijgen van een hypotheek of lening om een eigen onderneming op te starten niet. Organisaties als het NIBUD pleiten er echter voor om deze regeling te veranderen en studieschuld wel te laten registreren. De invoering van een leenstelsel zou dan naast de toegankelijkheid en kwaliteit van studeren ook een beperking kunnen betekenen voor afgestudeerden na hun studie.

Wat opvalt is dat studenten de langstudeerboete als maatregel lijken te prefereren boven een leenstelsel. Dit is uiteraard geen pleit voor het alsnog invoeren ervan. Echter, gezien de enorme ophef omtrent de langstudeerboete - met de uiteindelijke afschaffing ervan tot gevolg - is dit een duidelijk signaal naar de politiek toe.

Dit gezegd hebbende volgt uit dit onderzoek ook dat het leenstelsel als maatregel zeker niet door alle studenten negatief wordt beoordeeld. Hoewel dit voor een deel een principieel punt is, constateren ASVA en andere studentenorganisaties dat het veel huidige studenten niet zo veel uitmaakt of het leenstelsel wordt ingevoerd, omdat de maatregel op henzelf geen betrekking zal hebben (het leenstelsel zal voor zover nu bekend niet met terugwerkende kracht worden ingevoerd). Daarnaast valt op dat veel studenten niet goed op de hoogte zijn van wat een leenstelsel ongeveer zal gaan inhouden, of überhaupt niet weten dat deze maatregel over anderhalf jaar wel eens de realiteit zou kunnen zijn. Dege-
nen die de maatregel echt gaat raken zijn de studenten in spe: de scholieren die vanaf 2014 nog niet aan een opleiding zijn begonnen. Hier ligt een duidelijke taak voor ASVA en andere studentenorganisaties die voor behoud van de

studiefinanciering en tegen de invoering van een leenstelsel zijn: in de eerste plaats moeten huidige studenten zoveel mogelijk op de hoogte worden gesteld over wat de hervorming zal gaan inhouden, en daarnaast moet dit thema onder de bredere aandacht gebracht worden van middelbare scholieren en hun ouders, want zij zijn degenen die de maatregel het meest zal gaan raken.

Publicaties van het ASVA onderzoeksbureau

Laatst gepubliceerde onderzoek

Als ik later groot ben. Het arbeidsmarktperspectief van de studenten van vier opleidingen.	2012
Studentenhuisvesting	2012
10 jaar BaMa: succes of mislukking?	2012
Tweede studie: de investering waard?	2012
13 jaar onderzoeksbureau	2011

Over de HvA

Studentenhulpverlening aan de HvA	2009
Wie is de HvA student?	2007

Over studenteninspraak

De student stemt.	
Gemeenteraadsverkiezingenonderzoek 2010	2010
Reflecteren op ASVA.	
Ledenonderzoek & bekendheidsonderzoek HvA	2009
Verkiezingenonderzoek 2006.	
Politieke voorkeuren van de UvA-student	2007
Faciliteitenonderzoek studieverenigingen	2006
Opkomst of afgang? Niet-stemmers over de Studentenraadverkiezingen mei 2005	2005
ASVA studentenunie in perspectief.	
Een beeld van de toekomst	2004
Macht en inspraak.	
Een onderzoek naar de stand van zaken binnen de Amsterdamse medezeggenschap	2002
Tussen Wal en Schip.	
Een onderzoek naar het functioneren van Opleidingscommissies en student-leden	2000

Over onderwijsvoorzieningen

Responsmeter	2008
Studentassistentschap-plaatsen aan de UvA	2008
Over het kastje en de muur.	
Een inventarisatie van problemen bij inschrijvingen	2006
In den Vreemde. Een onderzoek naar de faciliteiten voor uitwisselingsstudenten aan de UvA	2004
Faciliteiten voor studenten. Een onderzoek naar computers, kopieerapparaten, studie- en collegezalen aan de UvA	2004
'Onderwijs.nl'? Een onderzoek naar ICT in het onderwijs aan de UvA	2001
Evaluaties Geëvalueerd.	
Het grote evaluatie onderzoek	2000
Studenten over studieadviseurs, studieadviseurs over studenten	1999

Over de organisatie van onderwijs

Honoursprogramma's: excellentie aan de UvA	2009
Studieloopbaanbegeleiding: Ambities en Praktijk	2009
Schakelprogramma's.	
Brug of Kloof tussen bachelor en master	2008
Panelonderzoek toponderwijs	2006
Cum Laude langs de meetlat	2005
Tussen droom en daad. Bachelor-Master op de UvA: flexibiliteit en internationale vergelijkbaarheid	2003
Fiducie in de fusie? Een onderzoek naar de fusie tussen HvA en UvA	2002
Twee fases, één gedachte?	
Het grote Bachelor-Master Handboek	2000
De Academische Uitdaging	2000

Over studiekosten en wonen

Studieschuld	2011
Rapport studentenhuysvestiging Amsterdam	2007
Studiekostenonderzoek	2007
Rapport Studentenhuisvesting in Amsterdam	2001
Kostenposten. Moet de UvA-student teveel geld uitgeven aan zijn studie?	1999
IBG en GBA. Een gevaarlijk koppel	1998

Overig

De Toekomst van Foliavana	2011
International & Dutch: In Touch?	2011
Student & Homo: acceptatie in het Amsterdamse studentenleven	2009
De Actieve Student	2010
Student op de Sofa.	
Onderzoek naar de Studentepsycholoog	2010

Colofon

Redactie	Brigitte Borm
Vormgeving	Emil Pepic
Uitgave	ASVA studentenunie, Amsterdam 2012
Contact	Nieuwe Achtergracht 170 1018 WV Amsterdam info@asva.nl (020) 622 57 71

ASVA studentenunie

De centrale belangenbehartiger van Amsterdamse studenten